

Галещук І.
студентка IV курсу
юридичного факультету
Тернопільського національного
економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент
кафедри конституційного, адміністративного
та фінансового права ТНЕУ
Вербіцька М.В.

ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ МИРОВОЇ УГОДИ У ГОСПОДАРЬСЬКОМУ ПРОЦЕСІ

Завданням господарського судочинства є справедливе, неупереджене та своєчасне вирішення судом спорів, пов'язаних із здійсненням господарської діяльності, та розгляд інших справ, віднесених до юрисдикції господарського суду, з метою ефективного захисту порушених, невизнаних або оспорюваних прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, держави.

Це завдання може бути виконано завдяки чіткій організації діяльності судів за умови існування дієвих і ефективних процесуальних механізмів, одним із яких є інститут мирової угоди. Норми Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) передбачають можливість врегулювання розбіжностей між суб'єктами господарювання за допомогою різноманітних примирливих процедур, у тому числі за допомогою мирової угоди. Застосування примирливих процедур сприяє врегулюванню конфлікту, розвитку господарської діяльності, а також веде до зниження завантаженості судів та скорочення періоду розгляду справи.

Наразі постає проблема стимулювання сторін до укладення мирової угоди. Адже мирова угода заслуговує ширшого застосування, що викликано потребами сучасної економіки.

Щодо теоретичного визначення поняття мирової угоди, то єдиної думки в науковій літературі не сформовано. Деякі науковці вказують, що мирова угода означає укладену сторонами і затверджену судом угоду, відповідно до якої позивач і відповідач шляхом взаємних уступок ліквідують спір, що виник між ними. Інші вважають, що мирова угода – це двостороння угода між позивачем і відповідачем, під час укладення якої вони фактично заново визначають свої права та обов'язки у спірних правовідносинах [3, с. 95]. Більше того, Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», який визначав поняття мирової угоди втратив чинність. А Кодекс України з процедур банкрутства взагалі більше не передбачає мирову угоду як спосіб відновлення платоспроможності боржника та врегулювання конфлікту між ним та кредиторами.

Мирова угода – це засіб врегулювання спору, який виникає за погодженням між сторонами шляхом реалізації їхніх процесуальних прав. Механізм укладення та виконання мирової угоди передбачений главою 5 ГПК України та Законом України «Про виконавче провадження». Якщо проаналізувати мирову угоду, то можливо виокремити деякі особливості укладення, а саме:

- по-перше, мирова угода може бути укладена на будь-якій стадії судового процесу, а також у ході примусового виконання судового рішення;
- по-друге, форма і зміст мирової угоди визначається процесуальними нормами;
- по-третє, суб'єктами угоди є сторони судового розгляду;
- по-четверте, наслідком укладення є закриття провадження у справі;
- по-п'яте, мирова угода отримує юридичну силу після затвердження ухвалою суду [5, с. 30].

Мирова угода - це договір, який укладається сторонами з метою припинення спору, на умовах, погоджених сторонами. Сторонами мирової угоди можуть бути лише позивач і відповідач, а також третя особа, яка заявляє самостійні вимоги на предмет спору. Лише ці особи підписують мирову угоду. Інші особи, які беруть участь у справі, мирової угоди не підписують.

Роль суду у визнанні мирової угоди – контролююча. Суд повинен перевірити законність цього акта за кількома напрямками: 1) чи є процесуальна дія, а саме: чи укладено мирову угоду, чи є звернення сторін до суду про затвердження мирової угоди; 2) чи наділена відповідна категорія осіб, які беруть участь у справі, правом на укладення мирової угоди; 3) добровільність укладення мирової угоди і усвідомлення наслідків затвердження судом цього акта; 4) чи можливо з відповідної категорії справ укладення мирової угоди; чи допускається можливість домовленості сторін; чи не змінюють сторони своєю угодою імперативні норми закону; 5) чи всі особи беруть участь у справі і чи не порушує мирова угода їхніх прав, а також права осіб, не залучених до участі у справі; чи чітко викладено її умови; чи немає двозначності, нечіткості умов; чи не укладена мирова угода під умовою; 6) чи врегулюється даною мировою угодою спір [5, с. 30].

Метою мирової угоди є усунення існуючого в даний час спору на погоджених сторонами умовах, і саме цим має визначатися її зміст. Так, необхідно виділити дві групи умов мирової угоди: обов'язкові (щодо умов, розмірів і строків виконання зобов'язань) і факультативні (про відстрочку або розстрочку виконання зобов'язань, уступку права вимоги, визнання боргу або зменшення його розміру тощо). Умови мирової угоди мають бути викладені чітко і недвозначно з тим, щоб не виникало неясності і спорів із приводу її змісту під час виконання [3, с. 95].

У мировій угоді сторони можуть вийти за межі предмета спору за умови, якщо мирова угода не порушує прав чи охоронюваних законом інтересів третіх осіб [1]. Таким чином, законодавство сприяє сторонам у примиренні. Тому якщо спір може бути вирішено без втручання суду, суд повинен надати сторонам таку можливість. Для цього суд може відкласти судовий розгляд або оголосити перерву в межах загального строку розгляду справи.

Суд постановляє ухвалу про відмову у затвердженні мирової угоди і продовжує судовий розгляд, якщо:

1) умови мирової угоди суперечать закону або порушують права чи охоронювані законом інтереси інших осіб, є невиконуваними; або

2) одну із сторін мирової угоди представляє її законний представник, дії якого суперечать інтересам особи, яку він представляє [4, с. 29-30].

Частиною 7 статті 46 ГПК України передбачено, що сторони можуть укласти мирову угоду на будь-якій стадії судового процесу. Так, сторони можуть укласти мирову угоду і повідомити про це суд, зробивши спільну письмову заяву, яка приєднується до справи. Мирова угода укладається сторонами з метою врегулювання спору на підставі взаємних поступок і має стосуватися лише прав та обов'язків сторін [1].

Затверджуючи мирову угоду, вимоги, викладені в апеляційній чи касаційній скарзі, суд не вирішує, не з'ясовує чи є оскаржуване рішення законним і обґрунтованим. Так, питання про дію прийнятих раніше судових актів має дуже серйозне значення, тому що в разі затвердження мирової угоди, наприклад, в апеляційній інстанції виникає ситуація, коли в одній справі існують і рішення суду першої інстанції, і мирова угода, затверджена апеляційним господарським судом, які можуть суперечити одне одному. У разі затвердження мирової угоди при розгляді справи в господарському суді першої інстанції такої проблеми не виникає. Ухвала, постановлена апеляційним господарським судом чи касаційним господарським судом, має відповідати вимогам до виконавчого документа і саме вона пред'являтиметься до виконання на умовах, визначених у мировій угоді [2, с. 126].

Мирова угода має переваги перед рішенням суду не тільки в економії часу, а й в матеріальних витратах. Так, відповідно статті 130 ГПК України, у разі укладення мирової угоди до прийняття рішення у справі судом першої інстанції, суд у відповідній ухвалі чи рішенні у порядку, встановленому законом, вирішує питання про повернення позивачу з державного бюджету 50 відсотків судового збору, сплаченого при поданні позову [1]. Аналогічно відбувається і на стадії перегляду рішення в апеляційному чи касаційному порядку.

В якості висновку необхідно відмітити, що мирова угода є матеріально-правовим способом захисту суб'єктивного права, у якій поєднуються матеріально-правові угоди і спеціально встановлені законом процесуальні дії, та характеризується такими ознаками: метою укладення мирової угоди є врегулювання спору між сторонами на основі взаємних

компромiсiв; суб'єктами мирової угоди – сторони самого спору; предметом – коло прав i обов'язкiв сторiн спору; мирова угода може укладатися поза межами предмету спору, не порушуючи прав та законних iнтересiв iнших осiб.

Отже, мирова угода є важливим та ефективним способом врегулювання господарського спору на основi компромiсу та дотримання комерцiйних iнтересiв сторiн.

Господарським процесуальним законодавством не передбачена possibilitь змiни чи розривання мирової угоди, вiдсутнiй чiткий порядок укладення i примусового виконання умов мирової угоди, мотивування вiдмови господарського суду затвердити мирову угоду, не врегульовано питання iстотних умов цiєї угоди, що потребує вдосконалення. Проте, є багато факторiв якi сприяють застосуванню такого правового механiзму врегулювання спорiв як мирова угода, зокрема це зменшення завантаженостi суддiв, скорочення тривалостi судового процесу, зменшення судових витрат та ймовiрностi розголошення конфiденцiйної iнформацiї тощо.

Список використаних джерел

1. Господарський процесуальний кодекс України вiд 06 листопада 1991 № 1798–XII.
URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>

2. Вербiцька М. Ю. Укладення мирових угод в апеляцiйному, касацiйному провадженнях у господарському процесi та на стадiї виконання судових рiшень. *Актуальнi проблеми правознавства*. 2018. Вип. 1. С. 124-129.

3. Гордiєнко Т.О. Мирова угода в господарському процесi. *Порiвняльно-аналiтичне право*. 2017. №1. С. 94-97.

4. Канарик Ю. С., Хомiк В. О. Мирова угода в господарському процесi: проблеми застосування. *Держава та регiони. Серiя Право*. 2017. № 4 (58). С. 28-31.

5. Попков П.О. Виконання ухвали про затвердження мирової угоди в господарському судочинствi. *Науковий вiсник публiчного та приватного права*. 2019. Вип.1. Т.2. С. 28-32.

Гоголь А.

студентка III курсу

юридичного факультету

Тернопiльського національного

економiчного унiверситету

Науковий керiвник: к.ю.н., доцент

кафедри конституцiйного, адмiнiстративного

та фiнансового права ТНЕУ

Ментух Н.Ф.

ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Реформування економіки України напряму пов'язане з появою нових організаційно-правових форм юридичних осіб, що викликало необхідність розробки та прийняття спеціального законодавства, яке б визначало правове становище таких організацій та правові засади їх створення і діяльності.

Одним із видів господарських товариств, які наділяються статусом юридичної особи приватного права, є товариства з обмеженою (ТОВ). Поширеність у господарській практиці ТОВ обумовлено, зокрема, тим, що вони є найбільш доцільною і зручною правовою формою ведення малого або середнього бізнесу одним або невеликою групою підприємців.

Товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ) є однією з найпоширеніших організаційно-правових форм юридичної особи. Варто відзначити той факт, що дана форма організації юридичних осіб широко використовується в більшості зарубіжних країн, а саме: у Німеччині; Нідерландах; Франції; Польщі; в модифікованому вигляді у Великій Британії і США. На даний момент це найпоширеніша організаційно-правова форма комерційних